

ANÀLISI DE LES COMPETÈNCIES TRANSVERSALS DES DE LA CARPETA D'ESTUDIANT

AUTOR

Nom: Jaume Barrera Fusté

Departament: Didàctica de l'Expressió Musical, Plàstica i Corporal

Centre: Facultat de Ciències de l'Educació

E-mail: jaume.barrera@uab.es

COAUTOR

Nom: Núria Batlle Rull

Departament: Didàctica de l'Expressió Musical, Plàstica i Corporal

Centre: Facultat de Ciències de l'Educació

E-mail: nuria.batlle@uab.es

RESUM DE L'EXPERIÈNCIA

Un dels debats més importants en l'àmbit de la pedagogia en l'Educació Superior avui en dia és el generat per les competències transversals.

No resulta gaire difícil ubicar les competències específiques a cada una de les assignatures d'una àrea, però, com fer-ho en aquelles competències transversals i que per tant afecten a totes o quasi totes aquestes assignatures? Quina relació tenen les competències transversals amb la transdisciplinarietat i la interdisciplinarietat?

Les respostes a aquestes preguntes tindran molt a veure amb que l'alumne futur estigui capacitada per a la societat del canvi i de la mobilitat, i per a creure realment que l'aprenentatge/ensenyament prepara per la vida i la professió, i fa adquirir coneixements i actituds vàlids per qualsevol més enllà de la unidimensionalitat d'una disciplina acadèmica.

Des de la Unitat de Didàctica de les Arts Plàstiques ens hem preguntem com resoldre aquest problema i establir estratègies per a fer-ho a partir de les "carpetes d'estudiant" com evidència.

A partir de la declaració de Bolonya (1999) i del projecte Tuning apareixen dos conjunts de competències diferents, les específiques i les genèriques. L'ANECA (2005)¹ va establir una selecció d'aquestes per la seva aplicació en la titulació de Grau per Mestres d'Infantil i Primària de les quals es desprenien unes competències transversals - per altre cantó totalment discutibles- comunes a totes elles: instrumentals, sistèmiques i personals².

Aquestes competències transversals s'ha convertit des de fa temps en un debat molt importat per tots els agents implicats en el canvi pedagògic vers l'EEES: "¿Por qué nos empeñamos en encontrar unas competencias que sean «transversales» a las disciplinas escolares? Es probable que esta nueva noción aporte una respuesta a un problema muy antiguo: el problema de saber para qué sirve lo que se aprende en la escuela." Bernard Rey (2000)

La situació és realment fonamental i té implicacions no sols en l'ensenyament / aprenentatge sinó també en la empleabilitat i el model de vida: els alumnes que surten de les nostres titulacions (titulacions de mestre) seran formadors i la seva activitat no sols pot consistir en donar habilitats mecàniques, sinó més bé, en ajudar

¹ ANECA. (2005). Libro blanco para el título de grado en magisterio. Cano. Madrid.

a construir una capacitat de crear sentit al món on es viu i a les vides que es viuen. I en aquesta tasca les competències transversals tenen una funció essencial.

Així doncs, hi ha tres treballs a fer, identificar aquest tipus de competències, definir-les i ubicar la seva situació dins del currículum de la titulació a partir de les assignatures que la formen.

L'estudi que hem realitzat parteix de les carpetes d'estudiant (portfolis) per a identificar, definir i ubicar aquestes competències transversals.

ABSTRACT

One of the most important debates in the area of the pedagogy in the Higher Education is nowadays the one generated by the transversal competences. It is not very difficult to place the specific competences to each one of the subjects of an area, however, like making it in those competences transversal and that therefore they affect to all or almost all these subjects ¿Which relation do the transversal competences have with the transdisciplinarity and the interdisciplinarity? The answers to these questions will have a lot to do with that the pupil future will be qualified for the society of the change and of the mobility, and to believe really that the learning prepares for the life and the profession, and makes acquire knowledge and attitudes valid for something beyond the unidimensionality of an academic discipline.

From the Unit of Didactics of the Plastic Arts us have we ask like solving this problem and establishing strategies to make it from the "folders of student" like evidence. From the declaration of Bologne (1999) and of the project Tuning two sets of different competences the specific ones and the generic ones turn up. The ANECA (2005) established a selection of these for their application in the qualifications of Degree for Teachers of Childish and Primary of which some transversal competences were detached - for another side totally debatable- common to all them: instrumental, systemically and personal. These transversal competences it| has become since time ago in a debate a lot imported by the entire agent implicated in the pedagogic change towards the EEES: "¿ Why do we pledge in finding a few competitions that are "transversals" to the school disciplines? It is probable that this new notion contributes a response to a very ancient problem: the problem of knowing why." Bernard Rey (2000).

The situation is really fundamental and the implications not alone in the learning but also in the employability and the model of life: the pupils who go out of our qualifications will be formation and their activity non alone it can consist in giving mechanical skills, but better, on helping sense to constructing a capacity to create to the world where lives and to the lives that are lived. In addition, in this task the transversal competences have an essential function.

Therefore, there are three works to make, identify this type of competences, describe them and place their situation in the curriculum of the qualifications from the subjects that form it. The study that we have carried out starts from the folders of student to identify, to describe and to place these transversal competences.

PARAULES CLAU

competències, transversalitat, transdisciplinarietat.

ÀMBIT GENERAL D'INTERÈS DE LA INNOVACIÓ

Anàlisi de les competències transversals des de la transdisciplinarietat i la carpeta de

l'estudiant.

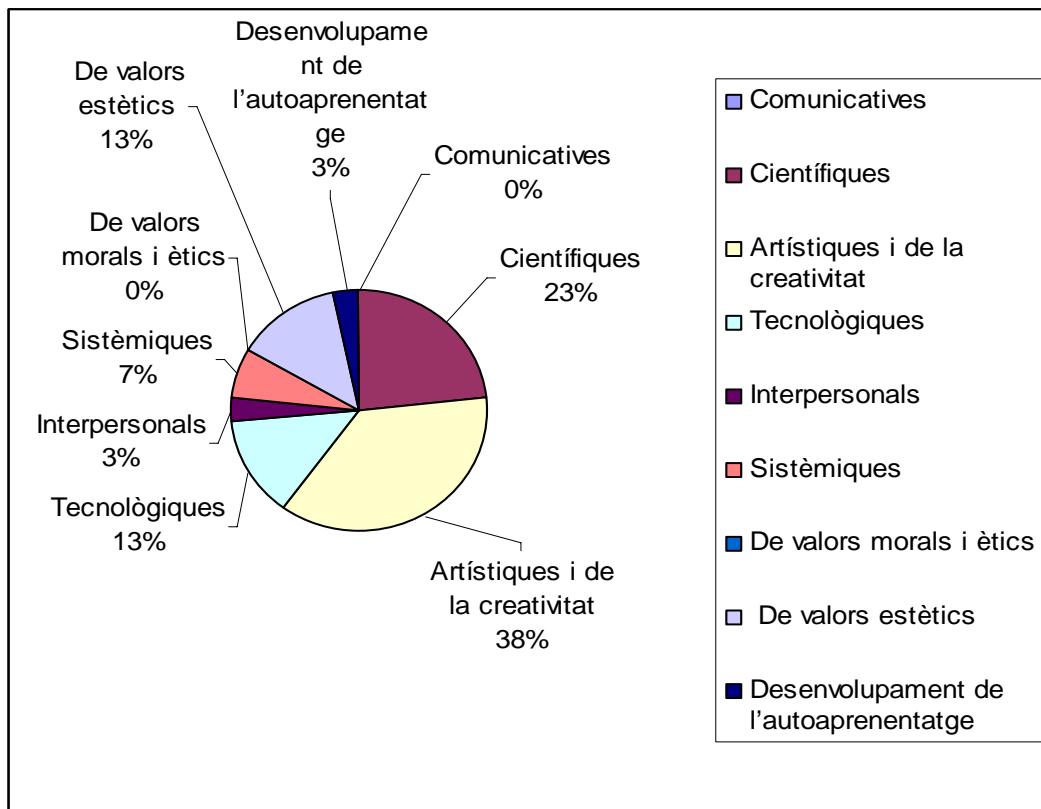
DESENVOLUPAMENT

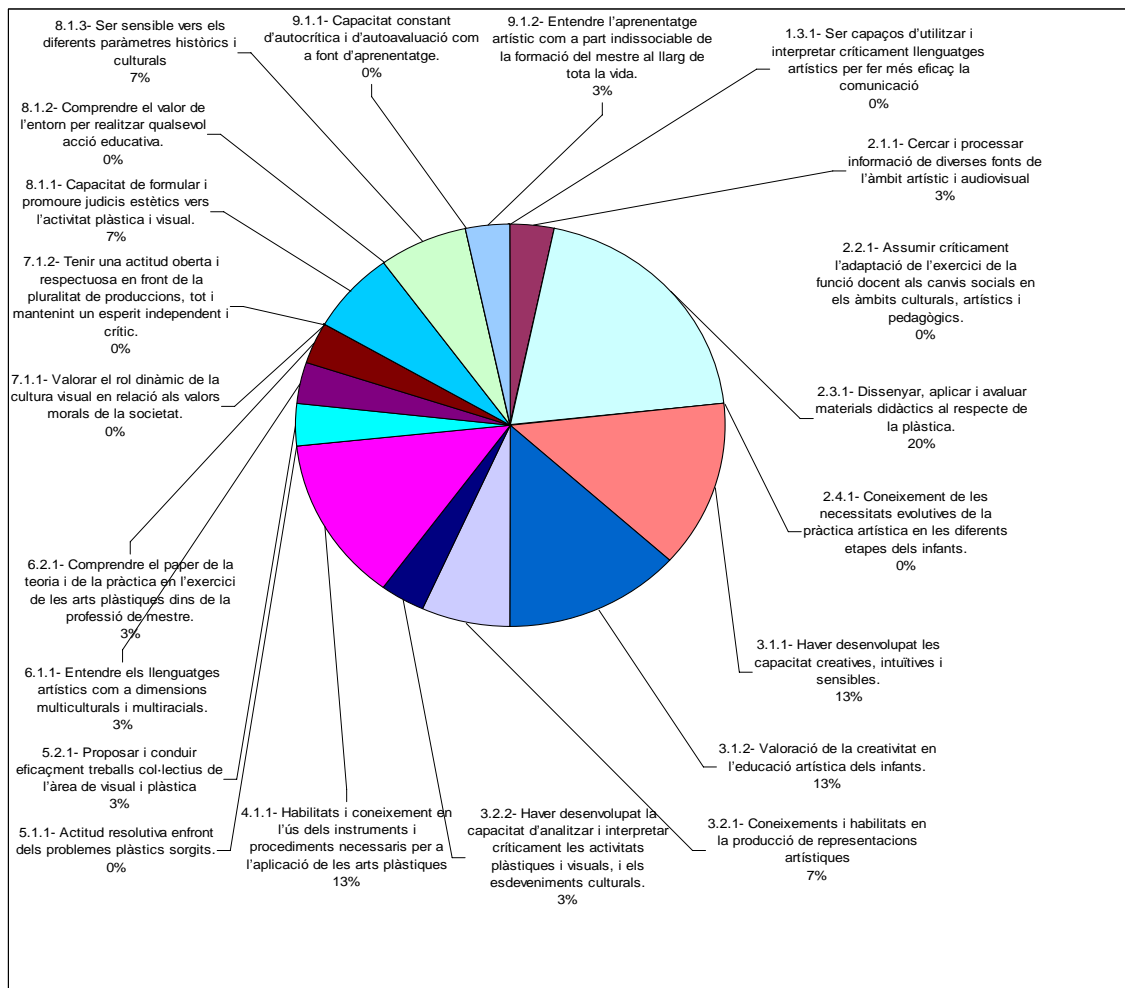
1. Objectius

Establir la relació entre les competències transversals i les assignatures transdisciplinars per a veure la seva eficàcia com a evidència i assoliment.

2. Descripció del treball

A partir de l'anàlisi de les competències de la Unitat de Didàctica de les Arts Plàstiques es va veure com les competències transversals no quedaven clarament assolides pels estudiants. Això es va fer amb un estudi estadístic sobre els programes de les assignatures i alguns portfolis d'estudiant. Algunes de les gràfiques resultants van ser aquestes:

Com es pot apreciar en les dues gràfiques els valors corresponents a aquestes competències estudiades són 0% o valors molt baixos.

La experiència que varem realitzar va ser impartir una assignatura baix una metodologia transdisciplinària, suposant que el mateix caràcter metodològic generaria un canvi en les competències assolides per l'estudiant.

Multidisciplinarietat, interdisciplinarietat, pluridisciplinarietat, transdisciplinarietat, i disciplinarietat, tots aquests conceptes estan formant part del present en diferents escenaris de l'àmbit del pensament. Totes elles tenen una posició vers la complexitat del món i del coneixement. Poder la més entenedora, a part de la disciplinarietat, és la interdisciplinarietat, que encara que desafiant el sistema tancat de la disciplina manté el propi sistema disciplinari com a nucli conformador, és a dir, te a veure en la transferència de mètodes de unes disciplines a la principal, quedant així, una finalitat disciplinària (a excepció de quan es produeix la concepció de noves disciplines).

Però el que més interès té pel que ens pertoca és el terme de **transdisciplinarietat**. I és així per diferents motius, i que tots ells tenen a veure amb les característiques de la didàctica i la recerca dins d'aquest àmbit: "La poesia, el arte que antes no tenía valor de conocimiento y de verdad, y todo lo trágico, sublime, irrisorio; todo lo que es amor, dolor, humor, azar, desorden solo pueden entrar en comunicación con la razón si ésta es resignificada como razón abierta, como razón compleja."³

³ Edgar Morin. (1984) *Ciencia con conciencia*. Barcelona: Antrophos, pàg. 25.

Com deia Ilya Prigogine: "Nada es tan complejo que no pueda ser organizado". I en el actual món del **canvi**, de la **complexitat**, de las múltiples **xarxes** de coneixement, d'informació, etc., s'imposa algun criteri **revolucionari** d'organització d'aquest caos. La transdisciplinarietat ens dona una diferent mirada **humanística** per a resoldre alguns d'aquestos problemes.

3. Metodologia

Analitzant els portfolis dels alumnes i fent un buidatge dels mateixos varem realitzar estadístiques de les competències transversals que quedaven evidenciades.

4. Resultats

- Van quedar evidenciades les competències transversals de la Unitat
- Es van evidenciar les diferències de pensament i de context dels alumnes.
- Es va incrementar el nivell de coneixement dels alumnes en funció de l'enteniment global de les propostes formalitzades per ells.
- Els processos creatius van ser poc dirigits.
- La implicació a l'assignatura va augmentar.
- També va augmentar la comunicació entre els mateixos alumnes.
- Van quedar resoltes algunes de les trames complexes de significació.
- El significat no es va buscar sinó que es va produir.
- Es van entendre relacions entre diferents assignatures.
- Es van crear relacions entre els estudis i la realitat present - social -que viu l'alumne.
- S'incrementà la comprensió de la complexitat.
- S'eliminen models arcaics com són les "plantilles" d'exercicis que el professor ensenya a l'alumne per a què aquest ho torni a ensenyar al seu futur alumne, en una cadena repetitiva i sense sentit.
- Van poder tenir aportacions importantíssimes estudiants de diferents especialitats.
- Es van treballar els valors ètics i estètics.
- Es van obligar a treballar des de l'autoaprenentatge i la presa de decisions.

CONCLUSIONS

EL CARÀCTER TRANSDISCIPLINAR D'UNA ASSIGNATURA CONSTRUEIX I EVIDENCIA LES COMPETÈNCIES TRANSVERSALS.

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Edgar Morin. (1984) *Ciencia con conciencia*. Barcelona: Antrophos
- Varona Domínguez Freddy. "Transdisciplinariedad y educación universitaria. Visión filosófica sobre retos y potencialidades". Humanidades Médicas, Vol 5, No 14, Mayo - Agosto de 2005
- Review Essay of Basarab Nicolescu's *Manifesto of Transdisciplinarity* (Albany: State University of New York Press, 2001)

ENLLAÇOS D'INTERÈS

UNESCO (1998). Documento final de la Conferencia Mundial sobre la Educación Superior , París. Disponible: <http://www.unesco.org>
Centre International de Recherches et Etudes Transdisciplinaires. Dsponible: <http://nicol.club.fr/ciret/index.htm>